

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL

B.A. Honours Part-II Examination, 2022

SANSKRIT

PAPER-IV

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.

एकक-1

1. संस्कृतभाषया एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 12
(क) किं तावद् ब्राह्मचारिणां कर्तव्यम् मनुमतानुसारेण आलोच्यताम्।
(ख) सामाजिकाचरणविधिविषये मनुसंहितायाः द्वितीयाध्याये यदुपदिष्टं तत्सर्वम् आलोच्यताम्।
2. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च कस्यचित् एकस्य व्याख्या कार्या – 8
(क) वेदोऽखिलो धर्ममूलं स्मृतिशीले च तद्विदाम्।
आचारश्चैव साधूनामात्मनस्तुष्टिरेव च ॥
(ख) संकल्पमूलः कामो वै यज्ञाः संकल्पसम्भवाः।
व्रता नियमधर्माश्च सर्वे संकल्पजाः स्मृताः ॥
3. द्वयोः उत्तरं प्रदेयम् – $2\frac{1}{2} \times 2 = 5$
(क) मनुमतानुसारेण कः धर्मः ?
(ख) उपाध्यायः क उच्यते ?
(ग) कस्तावद् ब्रह्माञ्जलिः ?
(घ) कस्मात् आचारः शिक्षणीयः ?

एकक-2

4. एकस्योत्तरं प्रदेयम् – 10
(क) को नाम व्यवहारः ? अस्य कति पादाः ? सर्वे पादाः सम्यक् आलोच्यताम्।
(ख) किं नाम ऋणादानम् ? याज्ञवल्क्यमतानुसारेण ऋणादानम् आलोच्यताम्।

5. अधोलिखितेषु द्वयोः टिप्पणी कार्या – 4 $\frac{1}{2}$ × 2 = 9
आधिः, प्रतिभूः, दायः, लेख्यम्

6. अधोलिखितेषु द्वयोः संक्षिप्तमुत्तरं प्रदेयम् – 3 × 2 = 6
(क) स्तेयः कः ?
(ख) का खलु वृद्धिः ?
(ग) कः साहसः ?
(घ) किं नाम स्त्रीधनम् ?

एकक-3

7. राज्ञाम् आत्मरक्षाविषये कौटिल्येन यदुक्तं तत् सर्वम् आलोच्यताम्। 12
अथवा
दूतप्रणिधिषु कौटिल्यस्य मतं पर्यालोच्यताम्। 12

8. वङ्गभाषया आङ्गलभाषया वा अनुवादः कार्यः (द्वयोः)– 4 × 2 = 8
(क) प्रदीपः सर्वविद्यानामुपायः सर्वकर्मणाम्।
आश्रयः सर्वधर्माणां शश्वदान्वीक्षिकी मता ॥
(ख) कृषिपशुपाल्ये वाणिज्या च वार्ता, धान्यपशुहिरण्यकुप्य-विष्टिप्रदाना दौपकारिकी।
तया स्वपक्षं परपक्षं च वशीकरोति कोशदण्डाभ्याम्।
(ग) नास्य गुह्यं परे विद्युः छिद्रं विद्यात् परस्य च।
गूहेत् कूर्मं इवाङ्गानि यत् स्याद्विवृतमात्मनः ॥

9. द्वयोः टिप्पणी कार्या – 2 $\frac{1}{2}$ × 2 = 5
वार्ता, अरिषड्वर्गः, आन्वीक्षिकी, निःसृष्टार्थः।

एकक-4

10. अधोलिखितेषु द्वयोः व्याख्या कार्या – 5 × 2 = 10
अचो यत्, कालसमयवेलासु तुमुन्, तस्यापत्यम्, गर्गादिभ्यो यस्।

11. प्रतिविभागादे कैकमादाय साकल्येन त्रयाणां पदसाधनं क्रियताम् – 3 × 3 = 9

विभागः-क

चेयम्, दर्शकः, राधितव्यम्।

विभाग:-ख

मीमांसकः, वैनतेयः, दाक्षिः

विभाग:-ग

कुमारी, अजा, गार्गी

12. प्रतिविभागाद् एकैकं समादाय साकल्येन त्रयाणां परिणतरूपं लिख्यताम् –

2×3 = 6

विभाग:-क

कृ + तृच्, भुज् + तुमुन्, शी + क्ताच्,

विभाग:-ख

शिव + अण्, यत् + त्रल्, ग्राम + तल् + टाप्,

विभाग:-ग

मातुल + डीष्, त्रिफल् + टाप्, मनुष्य + डीप्,

अथवा

एकस्य उत्तरं प्रदेयम् –

6

(क) लघुसिद्धान्तकौमुदीम् अनुसारेण स्त्रीप्रत्ययोक्तडीप्-प्रत्ययस्य प्रयोगविषये टिप्पणी लेखनीया ।

(ख) लघुसिद्धान्तकौमुद्यनुसारेण निष्ठा-प्रत्ययस्य प्रयोग आलोच्यताम् ।

—x—